

L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Medji 2023

IS-SEBA' SENA

IL-MALTI

IL-HIN: Saghtejn

L-Isem u l-Kunjom: _____

Il-Klassi: _____

Għall-istudent/a:

1. Wieġeb il-mistoqsijiet kollha kif mitlub/a.
2. Ortografija, punteġġjatura, sintassi, ideat u preżentazzjoni tajbin jgħinuk biex tikseb riżultati aħjar.

Għall-għalliema:

II-MARKI	It-Taħdit	15	
	Il-Fehim mill-Qari	20	
	Il-Metalingwa	10	
	Il-Kitba	25	
	Il-Letteratura	20	
	Is-Smigh	10	
	IT-TOTAL	100	

Kummenti:

Aqra sewwa din is-silta u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha.

Il-kitba u l-kotba dejjem kienu hbieb tiegħi, allura niftakarni fi tfuliti naħseb f'liema xogħlijiet stajt nagħmel li jkunu jnvolvu l-kitba sakemm ġie f'moħħi l-ġurnalizmu. Dejjem kont **inhobb innemmes il-gazzetti** li kien jixtri missieri kull nhar ta' Hadd u nqalleb ir-rivisti li jiġu magħhom. (par. 1)

B'hekk qtajtha li nsir ġurnalista, aktar iffukata fuq il-kitba milli ġurnalista tat-televixin, għax biex nidher kont nistħi xi ftit. Maż-żmien bdejt niskopri mħabbti lejn il-lingwi, allura varjajt daqsxejn u daħħaltha f'moħħi li nixtieq insir traduttriċi. Madanakollu xorta waħda **ridt induq il-ġurnalizmu**, biex nara x'joffri dan ix-xogħol. Għalhekk iddeċidejt li nibda naħdem fil-ġurnalizmu part-time u kont veru għal qalbi. Tant kont għal qalbi li sena wara li spicċajt Masters fit-Traduzzjoni li għamilt, kont għadni naħdem f'dan ix-xogħol, din id-darba full-time! Il-ġurnalizmu jlaqqgħek ma' kull xorta ta' nies. Biex tagħmel ix-xogħol ta' ġurnalista trid tkun lesta tiffaċċja kull tip ta' sitwazzjoni, u **trid tkun moħħok miftuħ**. (par. 2)

Mhuwiex it-tip ta' xogħol li tqum filgħodu u taf x'għandek tistenna għax kull ġurnata tlaqqgħek ma' xi sfida ġdida – jekk hijiex xi konferenza importanti ta' bla ħsieb, xi reat kriminali li twettaq jew xi każ jaħraq il-qorti li trid tmur tirrapporta dwaru... trid tkun lesta għal kollox. (par. 3)

Fix-xogħol tagħna trid taħseb tgħaġġel u tikteb tgħaġġel, għax sakemm tikteb storja jaf tkun ġrat xi haġa biex l-istorja żvolġiet b'mod ieħor. Dan jgħodd għall-istejjer ta' ġrajjet kurrenti, bħall-kronaka, jiġifieri meta jkun hemm xi incident. Billi jiena nikteb fuq ġurnal tal-aħbarijiet online huwa aktar faċli li nagħgornaw l-istorja kif isseħħ minuta b'minuta, iżda fil-każ ta' dawk li jiktbu għall-gazzetta stampata, ix-xogħol huwa kemxejn differenti. (par. 4)

Apparti l-kitba, xogħli jinvolvi wkoll il-qari tal-aħbarijiet fuq ir-radju, xi haġa li qatt ma immaġinajtni nagħmel, imma li tagħtini sodisfazzjon – trid tqassar u taddatta dak li tkun ktibt biex jinqara b'mod li jinftiehem meta jinstema', u trid taqrah b'mod ċar. (par. 5)

Parti sabiħa minn xogħli hija l-intervisti li jiena libera li nagħmel fuq kwalunkwe suġġett li nixtieq. Permezz tagħhom inwassal lill-qarrejja t-tigrib, il-ferħ, id-diżappunt jew kwalunkwe esperjenza li jkunu għaddew minnha n-nies li nintervista. (par. 6)

Fil-verità fil-ġurnalizmu tiskopri dinja ġdida ta' konnessjonijiet u possibbiltajiet.

It-traduzzjoni għadha tistennieni, imma jiġri x'jiġri l-ġurnalizmu dejjem jibqa' għal qalbi. (par. 7)

(Meħuda u addattata minn artiklu ta' Sephora Francalanza li deher fis-*Sagħtar* ta' Novembru 2021)

Wieġeb il-mistoqsijiet fi kliem skont is-silta li qrajt.

20

1. Din is-silta nkitbet minn
 - i. ☐ qarrej tal-aħbarijiet fuq it-TV.
 - ii. ☐ kittieba ta' novelli u rumanzi.
 - iii. ☐ tfajla li taħdem ma' gazzetta lokali. (marka)
2. Għal liema raġuni l-awtriċi ta' din is-silta, meta kienet żgħira, xtaqet li ssir ġurnalista tal-media stampata u mhux viżiva?

_____. (marka)
3. Liema kors li jgħallmek u jharrġek fuq kif taqleb kitbiet varji minn lingwa għal oħra segwiet l-awtriċi?

_____. (marka)
4. Il-ġurnalizmu huwa xogħol ta' rutina li jkun dejjem l-istess, jum wara jum. Taqbel? Għaliex?

_____. (2 marki)
5. Semmi żewġ affarijiet li ġurnalist jirrapporta dwarhom.

_____. (2 marki)
6. X'differenza ewlenija hemm bejn l-aħbarijiet online u l-aħbarijiet stampati?
_____. (marka)
7. L-awtriċi ta' dan l-artiklu hija wkoll qarrejja tal-aħbarijiet.
Veru ☐ Falz ☐ (marka)
8. Semmi żewġ emozzjonijiet differenti li intervista tista' tħalli fil-qarrej.

_____. (2 marki)

9. X'tifhem bil-fraži "**it-traduzzjoni għadha tistennieni**"(par. 7)?

_____ (marka)

10. Liema **fraži** mis-silta tfisser:

a) biddilt ftit (par. 2) _____ (marka)

b) li ma tkunx ippjanajt (par. 3) _____ (marka)

ċ) gazzetta fuq l-internet (par. 4) _____ (marka)

Xi jfissru dawn il-frażijiet skont il-kuntest tas-silta?

11. **Dejjem kont inħobb innemmes fil-gazzetta** (par. 1)

- i. ☐ Kont inħobb inqasqas l-istampi fil-gazzetti.
- ii. ☐ Kont inħobb nifli sew il-gazzetti.
- iii. ☐ Kont inħobb inħażżeż fuq il-karti tal-gazzetti.
- iv. ☐ Kont inħobb nagħti daqqa t'għajn fuq fuq lill-gazzetti. (marka)

12. **Ridt induq il-ġurnalizmu** (par. 2)

- i. ☐ Ridt nipprova r-ricetta li kien hemm fil-gazzetta.
- ii. ☐ Ridt niekol waqt li naqra l-gazzetta.
- iii. ☐ Ridt nipprova x-xogħol ta' ġurnalista.
- iv. ☐ Ridt naqra artiklu fuq il-gazzetta. (marka)

13. **Trid tkun moħħok miftuħ** (par. 2)

- i. ☐ Irid ikollok memorja tajba ħafna.
- ii. ☐ Trid tkun taf ħafna lingwi.
- iii. ☐ Trid tkun dixxiplinat ħafna.
- iv. ☐ Irid ikollok veduti wesgħin. (marka)

Għall-użu tal-għalliema biss (ara l-iskema tal-marki):			
♦ Marki għall-ortografija/punteġġjatura:	2	1	0

1. Imla l-vojt tas-silta skont kif mitlub fil-parentesi. L-ewwel waħda hija lesta bħala eżempju. (4 marki)

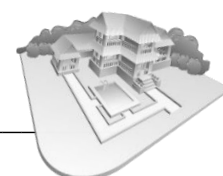
Missieri kien ilu **jwegħedni** (**il-verb** wiegħed **fl-imperfett** + ni) li jehodni nistad miegħu. Xi _____ (**l-għadd imtenni** ta' ġimgħa) ilu xtrali qasba tas-sajd u rħejnielha għal Birżebbuġa. Domna xi _____ (ikteb **in-numru 3** fi kliem) sigħat nistadu bla ma qbadna xejn. Imma missieri _____ (**negattiv** tal-verb qata') qalbu u qalli, "Biex tkun _____ (**nom tal-ħaddiem** mill-verb stad) tajjeb trid ħafna paċenzja."

2. Sib **żball ortografiku f'kull sentenza**, aqta' linja taħtu u wara iktbu sewwa fl-ispazju pprovdut taħt. (3 marki)

a) L-eżami għamilnieh fil-kamra li kienet fit-tarfnett tal-kuritur.

b) Aħna dejjem tajna karità u dis-sena se natu somma sabiħa lil tal-missjoni.

ċ) Il-villa nbiegħet għal sebgħa mija u erbgħa u disgħin elf ewro.

3. Ikteb il-paragrafu bil-puntegġjatura tajba. (3 marki)

Il-mistednin speċjali fl-attività organizzata mill-parroċċa ta' Haż Żabbar kienu dawn il-prof John Vella, is-sinjura Lina Borg, dun Pawl Grima u l-membri tal-kumitat tal-festi esterni.

25

25

- Ikteb in-numru tal-kitba li għażilt: _____

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

Taqsim D: IL-LETTERATURA

► IL-POEŻIJA

20

Aqra din il-poeżija u wara wieġeb il-mistoqsijiet.

(10 marki)

IL-MITHNA TAR-RIĦ ta' Ġorġ Zammit

Waħdek, mgħobbija snin, siekta, minsija,
Dirgħajk maqtugħa, tibki dak iż-żmien
Meta kont tvenven mal-irjieħ ħabrieġa
U tqassam ġid tjubitek kullimkien.

- 5 Fejn hu, jaħasra, ż-żmien meta kien jidher
Għaddej fuq ħmar iċċeklem it-taħħan
Idoqq il-bronja biex iħabbar hieni
Li kien jaħkem dirgħajk ir-riħ setgħan!

- 10 Imbagħad ar'hom ġejjin bil-karettuni
Bdiwa hienja bl-ixkejjer mimlijin,
Biex wara jerggħu lura jbierku s-sema
Għall-ġid li ħareġ minn ħdanek ħanin.

Dari kont tgħasses ħiemda fuq l-għelieqi
Tara l-qamħ jinbet, jikber u jisfar;

- 15 Tarah jinħasad, titħnu, u toqgħod b'sabrek
Tistenna jiġi l-ġid ta' Frar fawwar.

[...]

U issa waħdek, imżebilħa, siekta,
Dirgħajk maqtugħa, tibki dak iż-żmien
Meta kont tvenven mal-irjieħ ħabrieġa

- 20 U tqassam ġid tjubitek kullimkien.

1. Il-poeżija hija

- i. ☐ sunett.
- ii. ☐ dwar legġenda Maltija.
- iii. ☐ tradizzjonali.
- iv. ☐ miktuba bil-vers ħieles.

(marka)

► IL-PROŻA

Aqra din is-silta u wara wieġeb il-mistoqsijiet.

(10 marki)

"Ejja halli neħilsu dil-biċċa xogħol ..." qalet Miss Abela lil Miss Grixti. Waħda miż-żewġ għalliema tekktet kemxejn fuq il-bieb imbexxaq tas-Sinjora.

L-għalliema żgħażaġh kienu għadhom jilħqu u kienu maħbuba u rispettati ferm mill-istudenti tagħhom. Habbtu għat-tieni darba qabel ma semgħu lehinha mqit iwieġeb li setgħu jgħaddu. Taw ħarsa mgħaġġla lil xulxin, ħarsa li tfisser: 'Alla magħna!' Daħlu b'qalbhom tħabbat sitta sitta.

5

Bilkemm laħqu fethu l-kotba biex juruha x'kellhom f'rashom li jagħmlu xħin, bħal sajjetta fil-bnazzi, instema' twerżiq tiela' minn isfel. Mingħajr dubju kien lehen Liża, il-purtinara, li xi haġa kien ġralha żgur. F'dik l-iskola primarja ta' Ħal Warda kien hemm dixxiplina stretta mhux biss fuq l-istudenti u fuq l-għalliema, imma fuq kull proxxmu li seta' b'xi mod ikollu x'jaqsam mas-Sinjora Borg. Għax hekk kienet magħmula, ta' ftit kliem li qatt ma kienet tużah biex tagħmillek kuraġġ jew tfaħħrek għax-xogħol li tagħmel.

10

Qamet minn fuq il-pultruna: "Miss Abela, iftaħ dak il-bieb u ara x'gara ..." L-għalliema hekk għamlet, imma t-twerżiq żdied. Fl-istess ħin, bejn bikja u oħra, Liża ppruvat tlissen: "Jaħasra Sinjora inżel ... inżel malajr ... ara x'biċċa ġralna ..."

15

Malajr baġtet liż-żewġ għalliema lura fil-klassijiet tagħhom. Niżlet it-taraġ bil-kalma tas-soltu waqt li bdiet tipprova tikkontrolla lill-purtinara bi kliem iebes: "Ma tistħix, dan l-għajjat kollu fi skola! Ikkontrolla lilek innifsek... għidli x'gara!"

20

(Silta addattata min-novella *Iċcartet il-Purtiera tat-Tempju* mill-ktieb *Intermezzi* ta' Lina Brockdorff)

1. a) Din is-silta hija ambjentata

- i. ☐ fi Sqallija, ftit għexieren ta' snin ilu.
- ii. ☐ f'Malta ta' madwar 60-70 sena ilu.
- iii. ☐ f'Malta ta' żmien il-Kavallieri.

(marka)

b) Agħti raġuni waħda għat-tweġiba tiegħek.

_____ (marka)

2. Il-karattru ewlieni ta' din is-silta hi
- ☐ s-Sinjora Borg.
 - ☐ I-purtinara.
 - ☐ Miss Abela. (marka)
3. X'kariga kellha s-Sinjora Borg? (marka)
4. X'turina fuq il-karattru tas-Sinjora Borg l-aħħar sentenza tal-ewwel paragrafu:
'**daħlu b'qalbhom thabbat sitta sitta**'? (marka)
5. Mit-tieni paragrafu sib u ikteb **similitudni** u għid x'effett thalli fis-silta. (2 marki)
6. F'madwar **60 kelma** ikteb kif kont thossok int li kieku kont student/a fil-klassi ta' Miss Abela fl-iskola ta' Ħal Warda. (3 marki)

Taqsima E: IL-FEHIM MIS-SMIGH: Filfla

10

Taħriġ A: Aghżel it-tajba.

(3 marki)

1. Il-gżira ta' Filfla tinsab
 - i. ☐ fil-baħar tan-naħa ta' fuq ta' Malta.
 - ii. ☐ fil-baħar fin-naħa ta' isfel ta' Malta.
 - iii. ☐ ftit mijiet ta' metri 'l bogħod mill-kosta.
 - iv. ☐ bejn Malta u Għawdex.
2. Filfla qed tiċkien bil-mod il-mod minħabba
 - i. ☐ n-nies li jtilgħu fuqha.
 - ii. ☐ l-bidla fil-klima.
 - iii. ☐ l-mewġ kbir, l-irjiħat u l-maltempati li jolqtuha.
 - iv. ☐ l-ammont kbir ta' għasafar li jbejtu fiha.
3. Fi żmien l-Ingliżi
 - i. ☐ fuq Filfla nbriet kappella f'għar.
 - ii. ☐ daħlet il-liġi li stabbiliet lil Filfla bħala riserva naturali.
 - iii. ☐ xi vapuri u ajruplani kienu jitfgħu l-bombi fuq Filfla biex jipprattikaw.
 - iv. ☐ n-nies telgħu fuq Filfla għall-ewwel darba.

Taħriġ B: Wieġeb.

(4 marki)

4. Liema huma t-tliet speċi ta' għasafar li jgħixu fuq Filfla?

5. X'għandu differenti l-gremxul ta' Filfla mill-gremxul li nsibu fil-bqija tal-gżejjer Maltin?

Taħriġ Ċ: Imla l-vojt b'informazzjoni komplimentari (tinkludi numri) skont dak li smajt fis-silta.

(3 marki)

6.	1343	
7.		l-għoli bejn wieħed u ieħor, tal-irdumijiet ta' Filfla
8.		is-sena meta seħħ it-terremot

TMIEM IL-KARTA